

## **Posudek na diplomovou práci**

Posudek oponenta diplomové práce

### **„Ověření použitelnosti diagnostické metody Hare Psychopathy Checklist. Příspěvek k typologii odsouzených,“**

kteřou předkládá Silvie Johanidesová

Oblast výkonu trestu odnětí svobody je specifickou oblastí forenzní psychologie s vlastními požadavky a nároky. Psychologie i sem může vstupovat s typologiemi a diagnostickými nástroji, jimiž se snaží přispět např. k diferencovanějšímu a efektivnějšímu přístupu k odsouzeným k trestu odnětí svobody.

Autorka si vybrala diagnostickou metodu Hare Psychopathy Checklist, jež je hojně užívána v USA, Kanadě i evropských státech. Jde o metodu určenou k diagnostice disociální poruchy osobnosti, kterou autorka vytyčuje jako důležitý faktor ovlivňující výkon trestu odnětí svobody i následnou adaptaci jedince na pobyt ve společnosti. Ve své diplomové práci si pak klade za cíl přispět ke klasifikaci odsouzených.

V první části teoretické sekce diplomové práce se autorka zabývá klasifikací odsouzených, jejím vymezením, strukturou a účelem v právním systému naší republiky. Dále se věnuje vývoji klasifikačních systémů ve světě s nejbohatším zastoupením severoamerických států. Zvláštní podkapitola je pak věnována vývoji vězeňství v České republice.

Kratší druhá kapitola je věnována osobnosti odsouzeného delikventa jako důležitému faktoru výkonu trestu, zabývá se vlivy na vývoj delikventního jedince.

Těžiště teoretické části pak lze spatřovat ve třetí kapitole, v níž se autorka do hloubky věnuje vnitřní diferenciaci a typologii odsouzených. Podává široký přehled klasifikačních nástrojů a typologií odsouzených jak od českých autorů (např. Netík, Urbanová) tak ze zdrojů zahraničních. Jednotlivé typologie akcentují různé hodnotitelné stránky, jak osobnostní charakteristiky, duševní poruchy, tak demografické údaje, údaje o předchozí kriminalitě či např. hodnocení rizika odsouzeného.

V rámci empirické části projektu se autorka rozhodla ověřit použitelnost pro naše podmínky nové metody Hare Psychopathy Checklist Revised (PCL-R): 2nd edition jejím porovnáním s u nás již aplikovanou metodou – Eysenckovým dotazníkem PEN. Důvodem pro import nové metody je její specifické zaměření na diagnostiku disociální poruchy osobnosti, (na rozdíl od nyní užívaných metod), což je jistě cíl užitečný.

Autorka pečlivě vymezuje pojetí antisociální poruchy osobnosti DSM IV, disociální poruchy osobnosti ICD-10 a pojmu psychopatie, jež je užíván autorem testu – R. Hare. Výzkumný vzorek 36 vězňů věznice Vlnařice podrobuje autorka sama oběma metodám – polostrukturovanému rozhovoru, PCL-R a PEN, tyto metody ještě doplňuje kolaterálními informacemi o odsouzených z jejich materiálů. Autorka zjišťovala závislost mezi hodnotami celkového skóru PCL-R a subškálou psychoticismus dotazníku PEN a závislost mezi hodnotami celkového skóru PCL-R a subškálou kriminalita dotazníku PEN. Na vytčené hladině významnosti 5% neshledává statisticky významnou závislost ani v jednom bodě. Pak však autorka nesprávně (ve výsledcích i v závěru) konstatuje statisticky významnou závislost mezi danými hodnotami na hladině významnosti 14 %, ve druhém případě 30%. Takový závěr nelze učinit. V diskusi autorka kvalitně analyzuje možné příčiny výsledku, vyplývající z metod samotných, postupu i prostředí, i např. z povahy sledované poruchy.

Autorka se seriózně zabývá zvoleným tématem, čerpá z široké škály domácí i zahraniční literatury, místy však s drobnými chybami v citaci či v seznamu literatury. Cenná

je především snaha přispět k teorii i praxi užití nového diagnostického postupu. Při přípravě projektu i realizaci prokázala autorka péli a trpělivost v rámci jistě celkové náročnosti a komplexnosti sběru informací.

Na závěr otázka:

V čem autorka vnímá hlavní přínos metody PCL-R z vlastní zkušenosti jejího použití?

Silvie Johanidesová předložila práci, která splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie UK FF v Praze.

Praha 6.9. 2007

PhDr. Hedvika Boukalová

